

Hoefkade en omgeving, toen en nu

In mijn jeugd kwam ik regelmatig op en langs de Hoefkade. Een van de bekendste en oudste straten van Den Haag die loopt door de wijken Stationsbuurt (Stationsweg-Koningstraat), Schilderswijk (in twee delen, namelijk in Koningstraat-Vaillantlaan en Vaillantlaan-Herman Costerstraat) en Transvaalwijk (Herman Costerstraat-Veluweplein). Er werd dan ook gesproken over "ik woon in het 1e, 2e 3e of 4e deel van de Hoefkade". Oorspronkelijk lag de Hoefkade, toen nog Hofkade genoemd, langs een sloot van het Zieken naar de Westerbeek. Deze sloot, ook wel bekend als Hofwetering, is later gedempt en waar de Wetering-kade naar vernoemd is. De naam Hofkade, naast de bekende huidige straten Hofsingel en Hofweg, werd in de loop ter tijden verbasterd tot Hoefkade.

Iets anders betreft de in 1843 aangelegde spoorlijn Amsterdam-Den Haag, waarbij het nog te bouwen station Hollandsche Spoor op Rijswijkse rondgebied lag. Vanwege het feit dat het nog te bouwen station te ver van het centrum van Rijswijk lag, werd dit gebied tot aan de Hoefkade op 7 december 1843 vrijwillig door de gemeente Rijswijk aan Den Haag afgestaan. Dat betekende echter wel dat Den Haag 'van jaar tot jaar en te allen tijde' een jaarlijkse vergoeding van 400 gulden (nu 181,50 euro) aan Rijswijk verschuldigd is. Rondom het nieuwe station was vanaf 1862 sprake van het aanleggen van een heel nieuwe wijk, de latere Schilderswijk.

Men begon met de aanleg op het Oranjeplein. Een groen plein met voornamelijk huizen, waar al vanaf 10 juli 1906 tramlijn 2 kwam. Omdat welgestelde burgers de omgeving te drassig vonden en bang waren om ziek te worden, kwam van de oorspronkelijke gedachte om van de nieuwe wijk in de omgeving van het station een deftige buurt

te maken niets terecht. Mede door de industriële opkomst kwamen veel mensen naar Den Haag om werk te zoeken. Doordat de gemeente Den Haag zich niet met de aanleg van de nieuwe wijk bemoeide en het gemakshalve aan particuliere speculanten overliet, werden er in groten getale goedkope, slechte woningen gebouwd, behalve die van de woningbouwverenigingen. Met de komst van de arbeiders verloor de nieuwe wijk elke aantrekkingskracht voor beter gestudeerden.

"Aan de Hoefkade ter hoogte van de Herman Costerstraat vindt men de in 1938 geopende grootste markt van Nederland."

Van de oorspronkelijke bebouwing uit het einde van de negentiende en begin twintigste eeuw is inmiddels niet veel meer over en dankzij de inzet van de toenmalige en op 17 maart 2023 overleden wethouder en lid van de Eerste Kamer Adri Duivesteijn is de nieuwbouw echt van de grond gekomen. Aan de Hoefkade

Hoefkade bij clubhuis De Mussen met wethouder Adri Duivesteijn en burgemeester Ad Havermans op 21 september 1985 nadat ze het clubhuis hebben bezocht met op de achtergrond een ITM-bus aan de gevel

zijn de Delpratwoningen uit 1897 en 1899 zeer bekend. Een complex van 46 arbeiderswoningen dat in opdracht van 'De vereniging tot Verbetering van de Woningen der Arbeidende Klasse in Den Haag' gebouwd werd. De huisjes zijn genoemd naar een van de oprichters en tevens eerste voorzitter Isaac Paul Deprat (1793-1880).

Costerstraat vindt men de in 1938 geopende grootste markt van Nederland, die daarvoor in verband met het toenemende verkeer op de Prinsegracht moest worden verplaatst. Nabij de Haagse Markt werd al ter hoogte van de Hoefkade/Markt-weg/Kaapseplein het Groothandelscentrum op 30 december 1932 officieel in gebruik genomen, dat beginjaren negentig van de vorige eeuw verdwenen is en waar nu appartementen gebouwd zijn.

Tegenover het Groothandelscentrum heeft nog steeds Esso op het Kaapseplein haar benzinstation staan. Esso was 35 jaar mijn werkgever. Eerst op het hoofdkantoor in Den Haag aan de Benoordenhoutseweg (nu Zuid-Hollandlaan) en vanaf 1987 in Breda. Via de Hoefkade kon men het in 1936 geopende ADO-voetbalstadion in het Zuiderpark bereiken. Op

Het drukke verkeerskruispunt Hoefkade-Vaillantlaan een kluisbord op de ochtend- en avondspits geregeld.

22 april 2007 vond de laatste wedstrijd tegen FC Groningen plaats en vanaf 28 juli 2007 in het Forepark.

Hoefkade met nieuwbouw ter hoogte van de Marthakerk op 12 juli 2022

Hoefkade met pollers op 12 juli 2022, die ondanks protesten van bewoners en winkeliers toch door de gemeente geplaatst zijn om doorgaand verkeer te weren

Hoefkade op 30.06.1992, zoals het was met daarbij de bus van West Nederland, voorheen WSM

Haagse Markt met nog de vertrouwde kromen op 08.06.1985

“Clubhuis De Mussen - in 1926 door meester De Bruin opgericht - is het oudste zelfstandige buurthuis van ons land.”

Wouwermanstraat krijgt verkeerslichten. Op de foto wordt het verkeer nog door een verkeersagent met

Het gebouw van de voormalige Ambachtsschool aan de Hoefkade/Veluweplein dient in dit artikel vermeld te worden. Deze school werd op 28 juni 1934 in opdracht van de 'Vereniging tot Oprichting en Instandhouding van Christelijke Nijverheidsscholen voor jongens en meisjes te 's-Gravenhage en omstreken' in gebruik genomen. Bouwkundig Ingenieur H. van Vreeswijk en aannemer Gesman Zoetemeijer waren bij dit project betrokken. Deze school is van architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een schoolgebouw in de stijl van de Nieuwe Haagse School. Ook belangrijk is te weten dat bij de Hoefkade in de Jacob Catsstraat in 1894 de Meel en Broodfabriek De Zeeuw, B. Hus werd opgericht, die in

1971 naar de Plaspoelpolder in Rijswijk vertrok om tot 1987 als grootste broodfabriek van ons land verder te gaan.

Op 21 september 1985 werd voor de oud-Schilderswijkers een reünie in De Houtzagerij aan de Houtzagersingel gehouden, waar de pasbenoemde en op 22 maart 2022 overleden burgemeester Ad Havermans met echtgenote waren uitgenodigd. Vervolgens bracht de burgemeester met wethouder Adri Duivesteijn een bezoek aan clubhuis De Mussen, dat in 1926 door meester De Bruin opgericht is. Het is het oudste zelfstandige buurthuis van ons land, opgericht met als doel dat de kinderen uit deze wijk in de toekomst beter terecht zouden

Veluweplein - Hoefkade met de Chr. Ambachtsschool op 8 november 1963 nog met de tramrails van tramlijn 13

komen. Meester De Bruin kreeg als enige Nederlander de Albert Schweitzerprijs. Ter herinnering aan het bezoek in de Schilderswijk onthulde de burgemeester nog een beeldje in de Falckstraat. Naast het clubhuis De Mussen opende in 1918 de gemeente een schoolbioscoop die in 1922 naar een leegstaande kleuterschool aan de Hekkelaan verhuisde. Wegens bezuiniging moest de schoolbioscoop in 1934 haar deuren sluiten.

Afgelopen april heeft de gemeente in samenspraak met de buurt een voorontwerp voor de

herinrichting van de Hoefkade gepresenteerd. Het is gemaakt om de juiste balans tussen verkeersveiligheid, groen, ruimte voor overige functies en het behoud van parkeerplaatsen te creëren. Om de verkeersveiligheid te vergroten, zal de snelheid op de Hoefkade overal 30 km/u zijn en wordt het asfalt door klinkers vervangen. Naast meer ruimte voor de fietser wordt de straat ook aantrekkelijker voor bewoners en ondernemers gemaakt door het aanbrengen van speel- en zitgelegenheden, bomen en groen. In het ontwerp worden

117 nieuwe bomen toegevoegd. Helaas wordt in dit voorontwerp niets gezegd over de in augustus 2022 geplaatste pollers op de Hoefkade, ter hoogte van de Fannius Scholtenstaat. Er is vanwege de vele aanrijdingen sprake van om deze door camerabewaking te vervangen, zoals onlangs op de Escamplan nabij het Haga-ziekenhuis is gebeurd. Omdat de gemeente hierover niets te zeggen heeft, is dit een zaak voor het OM.

Jan van Es
jc-vanes@ziggo.nl

Hoefkade met sloop nabij de Vaillantlaan op 28 juni 1997